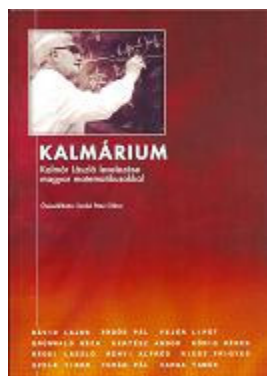

Szabó Péter Gábor

KÖNYVEK

Forrás: <http://www.inf.u-szeged.hu/~pszabo/konyvek.htm>

KALMÁRIUM

Kalmár László levelezése magyar matematikusokkal
(Dávid Lajos, Erdős Pál, Fejér Lipót, Grünwald Géza, Kertész Andor, König Dénes, Rédei László, Rényi Alfréd, Riesz Frigyes, Szele Tibor, Turán Pál, Varga Tamás)

Összeállította: Szabó Péter Gábor

Szeged, 2005. Polygon. 476 p.
ISSN 1218-4071

Tartalomjegyzék

Az előszóból:

„Ha valaki az utolsó évtizedek magyar matematikájáról akarna tanulmányt írni, egyik főforrása Kalmár levelezése lehetne: a legkülönbözőbb területeken dolgozó matematikusok fordultak hozzá kérdéseikkel, és kaptak tőle munkájukat előbbre segítő feleletet. Hozzá fordultak, mert tudták, hogy matematikus egyéniségének legfőbb vonásai: a matematika egész területének világos áttekintése, nemcsak terjedelmében, hanem mélységében is, és szinte egyedülálló pedagógiai érzék. - írta Péter Rózsa egyik tanulmányában, barátjának és tudóstársának Kalmár Lászlónak 50. születésnapjára. Kötetünk ebből a gazdag levelezésből ad most közre több mint 300 levelet, amelyek a Szegedi Tudományegyetemen őrzött Kalmár-hagyatékból kerülnek így napvilágra.”

Az ismertetőkből:

„A levelek témái között a legnagyobb teret a matematika kapja. Ez természetes is, hiszen matematikusok a szerzők. A figyelmes olvasó azonban sok egyéb érdekességre is találhat bennük. A

magyar társadalom változásai, a külfölddel való kapcsolattartás

körülményei, a hétköznapi élet fonákságai iránt érdeklődők is sok adalékra lelhetnek a kötet olvasása közben. A magyar tudományos élet irányításának sajátosságai, a presztízsharcok, a személyes kapcsolatok és még sok más társadalmi jelenség is feltűnik a sorok között."

Tarcsay Tamás (Sulinet,
2005)

„Kalmár László (1905-1976), a szegedi egyetem kiemelkedő matematikusa, egyben a hazai számítástudomány alapító atyáinak egyike, szenvedélyes levélíró volt. Szakmai hagyatékát, benne leveleit az általa alapított Kibernetikai Laboratórium őrizte és gondozta. Ebből az anyagból keletkezett a Kalmárium, amely tizenkét magyar matematikus Kalmárral folytatott levelezését tartalmazza, összesen 321 levelet. Bár Kalmár összes levelezőtársainak száma nagyságrendekkel nagyobb, ez a válogatás is átfogó, helyenként izgalmas, olykor a tragikum elemét sem nélkülöző képet ad a XX. század derekáról, magyar alkotó matematikusok gondolatain és sorsán keresztül.

... 1939, 1951, 1966 és 1976. A felsorolt években az önéletrajz egyben önvallomás is volt az éppen illetékes hatalmasok előtt, s a szigorúan tényeket rögzítő legutolsót leszámítva ezek sem kivételek. Az első kettőt egy rendszerváltás választja el, mégsem mondanak ellent egymásnak, csak éppen másról hallgatnak és másról beszélnek. Nincs kétségem, hogy amit Kalmár leír, azt mind komolyan gondolja. Szinte naiv hit sugárzik soraiból: a világ alapjában véve jó, de mindenesetre javítható, s javításának én is részese vagyok.

... elolvasván Riesz Frigyes és Kalmár levélváltását, utóbbinak a professzori kinevezése után, kevésbé tűnik meglepőnek, hogy Szeged az utolsó fél évszázadban a nyugalom szigete lehetett a magyar matematikai élet időnként széljárta tengerén."

Csákány Béla (Természet Világa,
2006)

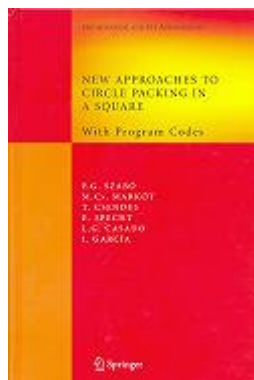
„A Kalmárium, olyan színes és olvasmányos könyv, mint a kalendárium, és arra való, hogy mindig kéznél legyen, és hosszú téli estéken, meleg szobában, kandalló mellett legyen miben böngészni, olvasgatni, el-elmerengeni az olvasottakon."

2006) Oláh-Gál Róbert (Hargita Kalendárium,

+1

„A nagy gonddal, tudással, odaadással és rengeteg munkával megszerkesztett Kalmárium közreadásával nagyon nagy értéket tettél hozzáférhetővé és ezáltal igen nagy szolgálatot végeztél eredményesen az egész magyar matematikai közélet javára. Gyönyörű könyv! Alig tudtam letenni, amíg lényegében majd mindent végig nem olvastam belőle. Fogadd szívből jövő gratulációmat és köszönetemet!”

kor) Csörgő Sándor (2005.12.11. éjjel fél 2-

P.G. Szabó - M.Cs. Markót - T. Csendes
E. Specht - L.G. Casado - I. García

New Approaches to Circle Packing in a Square With Program Codes

Springer Optimization and Its Applications, Vol. 6
New York, 2007. Springer. 238 p. (Book+CD ROM)
ISBN 978-0-387-45673-7
További kiadás: 2014.

[Table of contents](#)

[Packing Equal Circles in a Square](#)

A kiadó ismertetése:

"In one sense, the problem of finding the densest packing of congruent circles in a square is easy to understand: it is a matter of positioning a given number of equal circles in such a

way that the circles fit fully in a square without overlapping.

But on closer inspection, this problem reveals itself to be an interesting challenge of discrete and computational geometry with all its surprising structural forms and regularities. As the number of circles to be packed increases, solving a circle packing problem rapidly becomes rather difficult. To give an example of the difficulty of some problems, consider that in several cases there even exists a circle in an optimal packing that can be moved slightly while retaining the optimality.

Such free circles (or 'rattles') mean that there exist not only

a continuum of optimal solutions, but the measure of the set of optimal solutions is positive! This book summarizes results achieved in solving the circle packing problem over the past few years, providing the reader with a comprehensive view of both theoretical and computational achievements. Illustrations of most problem solutions are shown, elegantly displaying the results obtained.

Beyond the theoretically challenging character of the problem, the solution methods developed in the book also have many practical applications. Direct applications include cutting out congruent two-dimensional objects from an expensive material, or locating points within a square in such a way that the shortest distance between them is maximal. Circle packing problems are closely related to the 'obnoxious facility location' problems, to the Tammes problem, and less closely related to the Kissing Number Problem. The emerging computational algorithms can also be helpful in other hard-to-solve optimization problems like molecule conformation.

One especially important feature of the book is the inclusion of all the open source programming codes used on an enclosed CD.

The wider scientific community has already been involved in checking the codes and has helped in having the computational proofs accepted. Since the codes can be worked with directly, they will enable the reader to improve on them and solve problem

instances that still remain challenging, or to use them as a starting point for solving related application problems."

Az ismertetőkből:

"The book under review gives a detailed survey on the achievements of the last years on the problem of finding densest packings The text is written in a very comprehensive and informative way, and all the numerical results on densities are impressively illustrated by many figures of 'optimal' packings. ... will serve as an excellent source for everybody, expert on non-expert, who is interested in circle packing or, who is just interested in the hardness of an appealing problem in discrete geometry."

Martin Henk (Zentralblatt,
2007)

"The problem of packing circles in a square - or, equivalently,

that of spreading points in a square - can be studied from two directions, both of which are considered in this book: finding as good packings as possible and proving optimality of the best

known packings. Algorithms for the latter problem form the core part of the book. Here interval optimization plays a central role. This is tricky stuff. Although the general ideas are easy to understand, there are so many details to take into account when implementing them. In a written presentation, the easy way around would be to omit details and instead refer to published results. I appreciate the fact that the authors have not gone the easy way, but in most cases provide all the details required."

Patric R. J. Östergard (Operations Research Letters, 2008)

"Summa-summarum: The book is a perfect up to date presentation of the topics, both from the mathematical (~ geometrical) and computational, resp., points of view."

Béla Uhrin (Mathematica Pannonica, 2008)

"magnífica monografía"

Renato Álvarez-Nodarse és Niurka R. Quintero (IMUS, 2020)

Szabó Péter Gábor
Nemlineáris programozás

Szeged, 2007. Polygon. 124 p.
ISSN 1417-0590

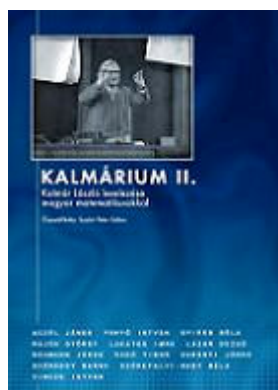
Tartalomjegyzék

Az előszóból:

„Ez a jegyzet a Szegedi Tudományegyetem programtervező matematikus és műszaki informatika szakos hallgatói számára tartott Nemlineáris programozás c. kurzus előadásainak és gyakorlatainak anyagát tartalmazza. Akik tanulmányaik során ezt a szakirányú tárgyat választják, korábban már tanultak operációkutatást, így lineáris programozási, egészértékű

programozási és némi nemlineáris programozási ismereteknek már a birtokában vannak. A kurzus során a fentieken túl lineáris algebrai, egy- és többváltozós analízisbeli, valamint numerikus matematikai ismeretekre építünk.

A tárgy célja, hogy bevezetést adjon a nemlineáris programozás néhány klasszikusnak számító fejezetébe. Tárgyaljuk a feltétel nélküli és a feltételes optimalizálás analitikus és iteratív eljárásait is. Az elsajátított tananyag alapot adhat nemlineáris optimalizálási feladatok önálló megoldásához, valamint más operációkutatási és alkalmazott matematikai vizsgálatokhoz."

KALMÁRIUM II.

Kalmár László levelezése magyar matematikusokkal

(Aczél János, Fenyő István, Gyires Béla, Hajós György, Lakatos Imre, Lázár Dezső, Neumann János, Radó Tibor, Surányi János, Szénássy Barna, Szőkefalvi-Nagy Béla, Vincze István)

Összeállította: Szabó Péter Gábor

Szeged, 2008. Polygon. 424 p.
ISSN 1218-4071

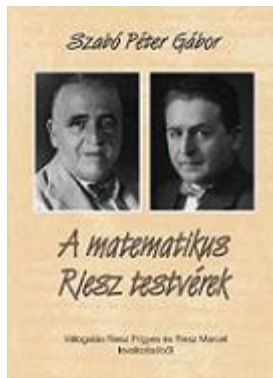
[Tartalomjegyzék](#)

Egy ismertetőből:

„A kötetet haszonnal forgathatják természetesen a matematika és az informatika iránt érdeklődők, de azok is, akik e tudományok történetével foglalkoznak. A XX. század első felének

társadalmi, politikai és szociológiai viszonyait tanulmányozók is értékes forrásanyagra lelhetnek benne. Érdekes filozófiai aspektusok is fellelhetők a közölt levelekben. Didaktikai és szakmódszertani problémák egész sorát találhatjuk meg a kiadványban, olyanokat, amelyek ma is aktuálisak lehetnek.

Ha ezen ismertető szerzője megengedhet magának egy szubjektív gondolatot, legyen az, hogy a könyv olvasása közben a rengeteg, nagy horderejű szakmai kérdéssel való ismerkedés közben azzal való szembesülés jelentette a legnagyobb élményt, hogy az ott szereplő világhírű tudósoknak is voltak kisebb-nagyobb hétköznapi problémái, és az emberi gyarlóságaik is fellelhetők a könyvben."

Szabó Péter Gábor
A matematikus Riesz testvérek

Válogatás Riesz Frigyes és Riesz Marcel levelezéséből

Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 59.
 Budapest, 2010. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 391, [4] p.
 ISBN 978-963-9276-86-4
 ISSN 1416-5368

Tartalomjegyzék

Az előszóból:

„A jelen munka a Riesz testvérek egymás közt folytatott magánlevelezésébe enged betekintést. Tudománytörténeti kuriózum ez, hiszen hazai tudománytörténet-írásunk ilyen nagyságrendű tudóslevelezést, amely világhírű matematikus-testvérektől maradt fenn, eddig nem ismert. Különösen érdekessé teszi a leveleket az is, hogy a két testvér nemcsak más városokban, hanem különböző országokban is dolgozott. Riesz Frigyes itthon Magyarországon, Riesz Marcel Svédországban élt és alkotott. Izgalmas elolvasni a 20. század nagy történelmi eseményeit átélő tudósok egymásnak írt személyes és tudományos gondolatait.”

Ismertető, hivatkozások:

„A XX. századi magyar matematikairodalom kiemelkedően érdekes részét alkotja a Riesz testvérek levelezése. ...A kötetben található levelek között a nemzetközi matematikai irodalom első osztályú adalékait is megtaláljuk. Mindez a kötetet a matematika elsőrendűen érdekes irodalmi adalékává teszi.”

„Riesz Frigyes személyiségének és sorsának megismeréséhez a legnagyobb segítséget a fivérével, Riesz Marcellel folytatott levelezése jelentette.”

Czeizel Endre (Matematikusok-Gének-Rejtélyek, Galenus Kiadó, 2011)

„A kötet az elmúlt évek egyik legjelentősebb magyar tudománytörténeti kiadványa.”

Gazda István (Magyar Tudománytörténeti Intézet, 2011)

Szabó Péter Gábor

Kiváló tisztelettel

Fejér Lipót és a Riesz testvérek levelezése magyar matematikusokkal

Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 86.
Budapest, 2011. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 193 p.
ISBN 978-963-9276-91-8
ISSN 1416-5368

Tartalomjegyzék

Az előszóból:

„A matematikus Riesz testvérek, Riesz Frigyes és Riesz Marcel 1912 és 1954 között egymással folytatott levelezésének feldolgozása után, a jelen kötet a Riesz testvéreknek Fejér Lipóttal és más magyar matematikusokkal váltott leveleiből mutat

be egy összeállítást... A könyv egy a Fejér Lipót és a Riesz testvérek kapcsolatáról szóló rövid tanulmánnyal indul, majd a levelezésükből adunk közre több mint félszáz dokumentumot...

Ezt

követően a Riesz testvérek hagyatékából tíz-tíz magyar származású

matematikusnak a hozzájuk írt leveleiből mutatunk be egy válogatást.

Riesz Frigyes hagyatékából Egerváry Jenő, Fekete Mihály, Grünwald

Géza, Kalmár László, Neumann János, Pál Gyula, Pólya György, Radó

Tibor, Rényi Alfréd és Szegő Gábor leveleit dolgoztuk fel.

Riesz

Marcel hagyatékából Bauer Mihály, Beke Manó, Fekete Mihály, Kalmár

László, Kerékyjártó Béla, Neumann János, Pólya György, Szegő Gábor,

Szőkefalvi-Nagy Béla és Turán Pál leveleit adjuk közre...
A kutatáshoz még két további hagyatékot is felhasználtunk:
Filep László (1941-2004) nyíregyházi matematikatörténész és
Szigeti Béláné (1952-2009) győri középiskolai tanár
hagyatékát."

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
TERMÉSZETTUDOMÁNYI ÉS INFORMATIKAI KAR

Szent-Györgyi lovon? Válogatás a Szegedi Tudományegyetem Természettudományi és Informatikai Karának anekdotakincséből

Képekkel és karikatúrákkal gazdagon illusztrált kötet.

Összeállította és szerkesztette: Szabó Péter Gábor.

Szeged, 2014. SZTE TTIK. 72 p.
ISBN 978-963-306-261-6

Szkennelt kötet

Az előszóból:

„Amikor 2011-ben a Szegedi Tudományegyetem
Természettudományi és
Informatikai Kar fennállásának 90. évfordulójára díszes
emlék-
kötetet jelentettünk meg, felmerült, hogy milyen jó
lenne össze-
gyűjteni azokat az anekdotákat is, amelyek a Kar
történetéhez
kapcsolódnak. A professzorok tudományos igénnyel megírt
biográ-
fiái mellett a diákok emlékezetében megmaradt
történetek is sokat
mondanak egy-egy korról és annak szereplőiről. Ezért
igyekeztünk
közreadni ezt a válogatást, abban a reményben, hogy a
vicces
történetek nemcsak azok számára lesznek élvezetesek,
akik még
személyesen ismerhették a szereplőket, hanem azoknak
is, akiknek
mindez már a történelem részét képezi.”

Szabó Péter Gábor Legtisztább boldogság

Művelődéstörténeti kalandozás Bolyai Farkas és
Bolyai János világában. Vekerdi László Bolyai-színművével
és Dávid Lajos két matematikai kéziratával

Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 124.
Budapest, 2018. Magyar Tudománytörténeti és
Egészségtudományi Intézet. 200 p.
ISBN 978-615-5365-27-0
ISSN 1416-5368

Tartalomjegyzék

Az előszóból:

*„Ez nem egy hagyományos, szabályosan megírt életrajzi
kötet,
hanem inkább egy művelődéstörténeti kalandozás, mely
azon
kutatásaimnak egy részét gyűjti egybe, amelyeket az
elmúlt,
több mint másfél évtized alatt a Bolyaiakkal
kapcsolatosan
eddig folytattam.”*

Kalmár László matematikus Kínában A magyar-kínai matematikai kapcsolatok kezdetei Kiállítási vezető és tanulmánykötet. Képek és tanulmányok

Felelős szerkesztő: Szabó Péter Gábor

Angol és kínai nyelvű összefoglalóval.
Az SZTE Konfuciusz Intézetének támogatásával.

Szeged, 2019. Klebelsberg Könyvtár. 46 p.
ISBN 978-963-306-604-1

A kötet

*Kalmár László szegedi matematikus 1958/59 telén a
magyar-kínai*

kultúregyezmény keretében, valamint a sanghaji Futan Egyetem meghívására a Kínai Népköztársaságban előadásokat tartott Pekingben, Vuhanban, Sanghajban és Hangcsouban. A Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtárában őrzött Kalmár-hagyaték számos érdekes dokumentumot őriz erről az útról és Kalmár professzor kínai nyelvtanulásáról, levelezéséről.

A kötet áttekintést ad a magyar-kínai matematikai kapcsolatok kezdeteiről az 1950-es években, külön kitérve Turán Pál, Hajós György, Rényi Alfréd, Kalmár László, Vincze István, Tarján Rezső, Erdős Pál és Szőkefalvi-Nagy Béla Kínában tett látogatásaira. Itt először olvashatók részletesebb életrajzok magyarul - Kalmár Éva tollából - Hua Luogeng, Su Buqing, Mo Shaokui, Hu Shihua, Wang Hao és Wu Yunzeng kínai matematikusokról, akik Kalmár Lászlóval is kapcsolatban voltak.

Sajtó alá rendezések

Kőnyves Tóth Kálmán Elemi geometria kezdőknek

Bolyai Farkas Úrtan elemei kezdőknek című könyvének újrafogalmazott, jegyzetekkel ellátott kiadása.

Sajtó alá rendezte: Szabó Péter Gábor
Kárteszi Ferenc előszavával, 138 ábrával.

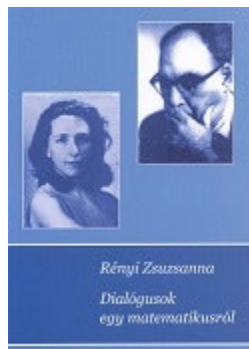
Szeged, 2008. Polygon. 162 p.
ISSN 1218-4071

Tartalomjegyzék

Az előhangból:

„1956-ban, Bolyai Farkas halálának századik évfordulója alkalmából, a Bolyai János Matematikai Társulat szegedi Jubileumi Vándorgyűlésén egy fiatal matematikatanár, Könyves Tóth Kálmán tartott előadást. Bolyai Farkasról, a matematika modern didaktikájának előfutáráról beszélt. Három évvel később, előadásának szövege cikk formájában is napvilágot látott a Matematikai Lapokban (10.évf., 1959, 12-22. old.). Dolgozatához az alábbi megjegyzést fűzte lábjegyzetben a szerző: „A geometriai részt teljes egészében Bolyai Farkas Űrtan elemei kezdőknek c. tankönyvéből vettem, ennek a könyvnek a mai szaknyelvre általam átültetett kiadása a közeljövőben jelenik meg a Tankönyvkiadó Vállalat Szakköri Füzetek-sorozatban.”

Ötven év telt el azóta. Bolyai Farkas könyvecskéjének átdolgozását azonban hiába keressük a Szakköri Füzetek sorozatban, végül nem jelenhetett meg. Újabb évfordulónak kellett ahhoz következnie - Bolyai Farkas halálának százötvenedik évfordulója -, hogy a figyelem ismét e munkára terelődjön.”

Rényi Zsuzsanna

Dialógusok egy matematikusról

Rényi Alfréd emberi portréja barátai s egykori tanítványai visszaemlékezésének tükrében

Sajtó alá rendezte: Szabó Péter Gábor
Névmutatóval, fényképekkel.

Szeged, 2013. Polygon. 258 p.
ISSN 1218-4071

[Tartalomjegyzék](#)

A kötet interjú-beszélgetéseit Rényi Alfréd lánya, Rényi Zsuzsanna vette fel több mint húsz éven keresztül. Elgondolása, hogy édesapja emberi portréját mutassa be magyar és külföldi matematikus kollégák, volt tanítványok és nem-matematikus barátok visszaemlékezésének tükrében, egy rendkívül érdekes anyag összeállítását eredményezte. A könyv sok fontos információt nyújt az 1940-es évek végétől az 1970-ig terjedő korszakról, annak tudományos életéről, a tudományszervezés akkori kérdéseiről, Rényi kivételes életművének alkotói titkairól, a matematika oktatásáról s népszerűsítéséről vallott nézeteiről. Rényi Alfréd portréja mellett feleségének, a szintén jelentős matematikusnak Rényi Katónak a személye is megelevenedik.

A beszélgetések szereplői: Bognár Katalin, Császár Ákos, Csörgő Miklós, Erdős Pál, Hajnal András, Hamburg Péter, Horváth János, David George Kendall, Sir John Frank Charles Kingman, Révész Pál, Szemerédi Endre, Bíró Gábor, Bogárdi Mihály, Devecseriné Huszár Klára, Kende Péter, Kende Éva, Kornai János, Pach Zsigmond Pál, Szilágyi János György, Vajna Márta, Berkes István, Fritz József, Halász Gábor, Juhász István, Katona Gyula, Korner János, Lovász László, Pelikán József, Petruska György, Pósa Lajos, Simonovits Miklós, Szász Domokos és Vértesi Péter.
